

Közhasznúsági jelentés a Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület 2010. évi tevékenységéről

Székhely:

Országos Széchényi Könyvtár
1827 Budapest I. ker.
Budavári Palota F épület

Számviteli beszámoló

"A számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített beszámolója 2010" a közzétett beszámolóban nem szerepel. Megtekinthető a *Magyar Közös Katalógus Egyesület (MOKKA Egyesület)* irattárában.

Költségvetési támogatás felhasználása

A MOKKA Egyesület 2010-ben nem kapott költségvetési támogatást.

Pénzügyi kimutatás 2010.01.01. – 2010.12.31.

2010.01.01-i nyitó pénzkészlet

Bank	738 233 Ft
DK értékpapír	1 607 649 Ft
Értékpapír elszámolás	10 561 Ft
Követelés	70 100 Ft
Kötelezettség	-30 400 Ft
Nyitó vagyon	2 396 143 Ft

Bevételek

Tagdíj	960 000 Ft
Kamatbevételek	82 738 Ft
Kerekítés	200 Ft
Bevételek összesen	1 042 938 Ft

Kiadások

Igénybevett szolgáltatások		494 469 Ft
Tanulmány költségek	75 000 Ft	
Kurátor Kft. könyvelési díj	419 469 Ft	
Egyéb szolgáltatások		61 510 Ft
Bankköltség	61 510 Ft	
Megbízási díj		100 000 Ft
Bérjárulékok		24 300 Ft
Kerekítés		24 Ft
Kiadások összesen		680 303 Ft

Követelések

Vevő	70 000 Ft
Diszkont kincstárjegy	1 673 002 Ft
Követelések összesen	1 743 002 Ft

Kötelezettségek

Szállítók	37 875 Ft
Kötelezettségek összesen	37 875 Ft

2010.12.31-ei záró vagyon

Nyitó	2 396 143 Ft
Bevételek	1 042 938 Ft
Kiadások	-680 303 Ft
Követelések	-1 743 002 Ft
Kötelezettségek	37 875 Ft
Aktív időbeli elhatárolás	-2 460 Ft
Záró összesen	1 051 191 Ft

2010.12.31-ei záró tételek

Bank	1 051 191 Ft
Összesen	1 051 191 Ft

Cél szerinti juttatások kimutatása: Céltámogatást a MOKKA Egyesület 2010-ben nem kapott.

Központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól, a kisebbségi települési önkormányzattól, a települési önkormányzatok társulásától, az egészségbiztosítási önkormányzattól és mindezek szerveitől kapott támogatás mértéke: A MOKKA Egyesület a felsorolt szervektől, alapoktól, önkormányzatoktól 2010-ben nem kapott támogatást.

A közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások értéke, illetve összege: A MOKKA Egyesület választott vezető tisztségviselőinek sem pénzbeli, sem természetbeni juttatást nem adott 2010 folyamán.

A közhasznúsági tevékenységről szóló rövid tartalmi beszámoló

Szervezési, tervezési feladatok

Az egyesület a küldetésnyilatkozata szellemében végezte tevékenységét 2010. évben is: „A Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület (MOKKA) elsődleges célja és feladata, hogy képviselje tagkönyvtárainak szakmai érdekeit a központi adatbázis fejlesztésével és szolgáltatásával kapcsolatban.”

Az Alapszabály definiálja: az egyesület célja a magyar könyvtárakat és használóikat szolgáló, dokumentum- és információellátásukat nagymértékben javító közhasznú tevékenység, magyarországi könyvtári közös katalógizálási rendszer létrehozására és működtetésére. Az ezzel kapcsolatos fejlesztési feladatok ellátását, valamint a rendszer üzemeltetését az egyesület bármely meghatározott tagjának (a továbbiakban: működtető) – erről szóló megállapodás szerint – átadhatja. A MOKKA Egyesület és az OSZK közötti megállapodás érvényben van.

Személyi feltételek, kommunikáció

A MOKKA adatbázis fejlesztés az OSZK-ban zajlik, az egyesület figyelemmel kísérte a folyamatot, aktívan részt vett a fejlesztési terv véleményezésében, több alkalommal konzultált Bánkeszi Katalin és Koltay Klára projektvezetőkkel. Az *Informatikai Szakbizottság* külön tanulmányt készített a projekthez.

Az egyesület vezetősége személyesen, illetve levelezőlistán vitatta meg az aktuális témákat, teendőket, a titkár részt vett az adminisztrációs feladatok elvégzésében. A Katalisten is folyamatos a tájékoztatás, hozzászólás lehetősége.

A *Könyvtári Intézet* honlapján, és a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás (TMT)* szakfolyóiratban állandó rovata van a MOKKA-nak.

Taglétszám

A taglétszám 2010-ben 56 könyvtár.

A MOKKA-I listán tájékoztattuk a tagokat a fejleményekről, illetve fogadtuk a kéréseket, kérdéseket. Az OSZK szerverén működő bugzilla segítségével jeleztük és követtük a problémákat, feladatokat és azok helyzetét, megoldását.

Fórumok

- Networkshop 2010. Debrecen „A MOKKA jövője” vitafórum.
- 2010. november 30. MOKKA Egyesület közgyűlésén: Tájékoztatás a MOKKA +ODR fejlesztés rendszertervéről – Bánkeszi Katalin.

TÁMOP források

Az egyesület küldetésnyilatkozatában rögzíti a MOKKA adatbázis és az ODR adatbázis egyesítését. A *MOKKA Egyesület és az OSZK közötti megállapodás* értelmében a TÁMOP pályázatban az OSZK egyik országos feladata a MOKKA adatbázis fejlesztése és az ODR adatbázissal való egyesítése. Ennek megfelelően a megpályázható támogatás egy részét erre a feladatra kérte az OSZK. 2010-ben felkért szakértő csoport elkészítette a **MOKKA közbeszerzést előkészítő tanulmányt**, amelyben megfogalmazták a fejlesztendő MOKKA-val szemben felmerülő elvárásokat, szakmai igényeket. Figyelembe vették a szakmai közönségtől érkező észrevételeket is, és külön kikérték a témáról az ODR-ben érdekelt könyvtárak véleményét is.

Lezajlott a MOKKA és a Köztaurusz fejlesztésére kiírt közbeszerzési pályázat. Mindkét feladatra két ajánlat érkezett: egyik az *IQSys Zrt.*-től, a másik az *e-Corvina Informatikai Szolgáltató Kft.* és a *Monguz Informatótechnológiai Kft.* konzorciumá-

tól. A szakértők összesített véleménye alapján mindkét témában a konzorcium lett a nyertes pályázó. A konzorcium 10% feletti alvállalkozójaként az *MTA SZTAKI* is részt vesz a megvalósításban.

A vállalkozási szerződést az OSZK, valamint az e-Corvina és a Monguz képviselői október 25-én írták alá. A rövid határidőre való tekintettel a munka szinte azonnal meg is kezdődött.

2010. december 10-én elkészült a **MOKKA rendszerterv** első változata, melyet közzétettek véleményezésre.

A MOKKA fejlesztés hírei a *Könyvtári Intézet* honlapján is elérhetők: <http://www.ki.oszk.hu/107/news.php?cat.20>

A MOKKA Egyesület megállapítása szerint rendszerben zajlanak a fejlesztések, és a feladatok mielőbbi megvalósítása érdekében beleegyező nyilatkozatot adott az adatbázisrekordok átadásához.

A MOKKA Informatikai Szakbizottságának 2010. évi beszámolója

A szakbizottság feladata a MOKKA közgyűlés álláspontjának képviselője a MOKKA projekt vezetése és a MOKKA szoftverének, illetve a tagkönyvtárak integrált rendszereinek szállítói felé. Ennek kapcsán a szakbizottság tagjai részt vettek az ügyfélszolgálatban a hibabejelentések, illetve a visszajelzések fogadásában és továbbításában mind a könyvtári dolgozók, mind az olvasók felé.

A közgyűléseken és a szakmai rendezvényeken (Networkshop, Könyvtáros Vándorgyűlés, TÁMOP és TIOP pályázati tájékoztatók) a tagok képviselték megbízó könyvtáraik és a közgyűlés álláspontját. A pályázatok egyrészt lehetőséget biztosítottak és biztosítanak a könyvtáros szakma informatikai fejlesztésére általában és így közvetve, másrészt a pályázati célok megfogalmazása és a pályázatok értékelési szempontrendszerének kialakítása útján közvetlenül is a MOKKA projekt előrehaladását szolgálják. Így a különféle pályázatok írásakor a szakbizottság tagjai segítséget nyújtottak a pályázó könyvtáraknak, azok konzorciumainak és a pályázati íróknak is, hogy a pályázati anyag annak szándékaival összhangban a MOKKA megvalósulását és tökéletesedését szolgálja. Ennek megfelelően a szakbizottság részt vett az OSZK megbízásából a MOKKA és ODR megvalósulását és a

megvalósulás módjainak, újragondolásának segítségével célzó tanulmány elkészítésében.

A szakbizottság emellett képviselte, és képviseli a MOKKA projekt és az egyesület érdekeit a könyvtárak, illetve a könyvtári rendszerek szállítói felé, mind a könyvtárakat, mind a könyvtári rendszereket érintő fejlesztési célok meghatározása, mind pedig az egyes pályázatokon való részvétel tekintetében. Ez ügyben folyamatos egyeztetéseket folytattak a szakma résztvevőivel, a könyvtárakkal és a rendszerek szállítóival egyaránt.

A szakbizottság tagjai – tekintettel lakó- és munkahelyük nagy földrajzi távolságára – elektronikus levélben és telefonon érintkeznek. Egy gyűlést tartottak 2010. április 7–9-én a Networkshop alkalmából Debrecenben, mert valamennyien ott tartózkodtak.

A MOKKA-R tagozat beszámolója

Taglétszám

A *MOKKA-R Tagozat* a MOKKA Egyesület része. Tagságát részben a MOKKA tagok alkotják, részben olyan intézmények, amelyek a MOKKA Egyesülettel nincsenek kapcsolatban. A tagozat ügyrendje háromféle tagságot különböztet meg: tagozati törzskönyvtár, tagozati partnerkönyvtár, tagozati részt vevő könyvtár. 2010-ben három intézmény kérte felvételét a tagozatba: a *Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára*, a *Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium Könyvtára* és a *Németh László Városi Könyvtár*. A hatékony együttműködés elősegítése érdekében a tagozat levelezőlistát is működtet (mokkar@listserv.niif.hu).

MOKKA-R közös katalógus

A MOKKA-R adatbázisban *182 571 rekord* érhető el, amely a tavalyi évhez képest több mint *10 000 tételnyi gyarapodást* jelent. A MOKKA-R-be először szolgáltatott rekordokat a következő könyvtárak: *Füleki Vármúzeum*, *Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Könyvtára*, *Kolozsvári Akadémiai Könyvtár*.

A 2010-es fejlesztési terv előírta a *Székesfehérvári Püspöki Könyvtár* antikvakatológusának konvertálását és a dinamikus sűgő elkészítését. Sajnos anyagi támogatás hiányában ezek a fejlesztések nem valósultak meg.

Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása (Bibliotheca Vetus Hungariae)

A *Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartásában (Bibliotheca Vetus Hungariae) 184 523 bibliográfiai leírás* szerepel. 2010 során elkészült a muzeális nyilvántartó rendszer új felülete, amely egyértelműen elkülöníti azt a MOKKA-R rendszertől (<http://www.eruditio.hu/lectio/mkdny>). Kapcsolatot tartunk fenn a Magyarországon használatban lévő integrált könyvtári rendszerek gyártóival, amelynek eredményeként nem szükséges az egyes gyűjteményeknek egyesével a bejelentéshez használatos technikai feltételeket kiépíteniük, hanem a Z39.50 szabvány segítségével lehetőség van több könyvtár egyszerre történő adatbejelentésére és adatkonverziójára is. Jelenleg a Corvina, a HUNTEKA és a SZIKLA rendszerek esetében működik ez a szolgáltatás.

A Szirén integrált rendszer tulajdonosával, a *Szirénlib Bt.*-vel (2458 Kulcs, Arany J. u. 38.) szerződést kötöttünk a rekordok átadásáról, és ennek alapján az év során a Szirén integrált rendszer közös adatbázisából a könyvtárak rekordjai bekerültek a nyilvántartásba.

Továbbra is működik a muzeális dokumentumok bejelentése a Bodza keretrendszerben. Fejlesztője *Zawiasa Róbert*, aki – amellet, hogy a folyamatos, veszteségmentes adatbetöltést biztosította – az igényeknek megfelelően ebben az évben is több módosítást hajtott végre az adatbázis szerkezetén és a felületeken.

Besorolási adatok

A MOKKA-R felületén elérhetők a *Régi magyarországi szerzők* című kézikönyvből betöltött adatok, amelyek a személynevek egységesítéséhez adnak segítséget.

A magyar nemzeti bibliográfia és a MOKKA-R

A MOKKA-R és az OSZK 2007 szeptemberében kezdte el annak a szerkesztőfelületnek a kialakítását, amely az RMNY ötödik kötetének elektronikus szerkesztését és a korábbi tételek javítását tenné lehetővé. Ez a munka 2010-ben, az OSZK támogatásának megszűnésével megszakadt, a korábbiakban végrehajtott fejlesztések befejezése, a szerkesztőfelület végső kialakítása így egyelőre nem valósult meg.

MOKKA-MS: kéziratok feldolgozása a MOKKA-R-ben

A MOKKA-MS fejlesztéseinek eredményeképpen két újabb gyűjtemény beillesztése vált lehetségessé:

- OSZK Cod. Lat. 450-556;
- Anjou-kori Oklevéltár 1301–1387 (regeszták).

A két állomány adatszerkezetének kialakítása nagyrészt megtörtént, jelenleg az adatok feltöltése és a hozzáférési jogosultságok kidolgozása zajlik.

Az OTKA Hungarica-kézirat Kataszterbe 2010-ben töltöttek fel rekordokat, jelenleg 746 tétel található az adatbázisban.

A fejlesztési tervben vállalt *Fragmenta et codices in bibliothecis Hungariae* című sorozatnak a MOKKA-MS keretrendszerben való szerkeszthetősége egyelőre – a felület véglegesítéséhez szükséges anyagi források híján – nem valósulhatott meg.

A MOKKA-MS kézirat-katalógusban jelenleg 17 747 tétel található.

Az adatbázisok szolgáltatása

A MOKKA-R és az MKDNY adatbázisokat a *Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár* tárolja és szolgáltatja saját szerverein. Szintén az SZTE EK biztosítja a tárhelyet a szükséges biztonsági mentésekhez, valamint az adatcseréhez, illetve az adatbázis fejlesztéséhez szükséges kapacitást. A 2010-es esztendőben sem történt olyan esemény, amely akár a szolgáltatás leállításához, akár a folyamatos adatfeltöltés megszakításához vezetett volna.

Katalogizálási szabályzat

2009 utolsó negyedében elkészült a régi nyomtatványok bibliográfiai leírásával foglalkozó, az ISBD(A) alapján kidolgozott, sok példával kiegészített magyarországi szabályzat (KSZ/6), amelynek előkészítésében a MOKKA-R részéről is több szakértő vett részt. A 2010-es év elején lezárult ennek szakmai vitája, megtörténtek a szükséges kiegészítések. A dokumentumot, amely a Könyvtári Intézet honlapjáról elérhető (http://www.ki.oszk.hu/107/e107_files/downloads/ksz6.pdf), a MOKKA-R Egyesület a közös katalógus katalogizálási szabályzatának tekinti, használatát tagjainak javasolja.

Együttműködések

A MOKKA-R továbbra is együttműködik az SZTE BTK Könyvtár- és Humán Információtudományi Tanszékével, melynek hallgatói rendszeresen részt vesznek muzeális gyűjtemények feltárásában határon innen és túl. Szintén folyamatos a szakmai együttműködés más szakmai szervezetekkel (CERL, Egyházi Könyvtárak Egyesülése). Könyv-

történeti kutatások megkönnyítésére 2010-ben is biztosítottuk a MOKKA-R szerkesztőfelületét online és offline üzemmódban egyaránt.

Budapest, 2011. április 14.

Fonyó Istvánné
elnök

Az öt legnépszerűbb webes kereső teljesítményének értékelése és összehasonlítása

Az internetezők többsége elsősorban keresőgépek segítségével igyekszik releváns információkat találni a weben. A keresési iparág nagyon gyorsan fejlődik, de a keresőgépeket értékelő kutatások nem tartanak ezzel lépést. Pedig ezeknek a vizsgálatoknak kétféle előnyük is van: egyrészt segítik a felhasználókat a legjobb szolgáltatások kiválasztásában, másrészt hasznos információkkal szolgálhatnak a fejlesztőknek. A cikk szerzői viszonylag nagy számú mintán végzett statisztikai elemzéssel próbálták értékelni az öt legnépszerűbb keresőgép teljesítményét és hatékonyságát. A Google, a Yahoo!, a Live, az Ask és az AOL keresőjét tesztelték 2007 júliusában, majd a lekérdezéseket egy hónap múlva megismételték, hogy az időbeli változást is mérni tudják.

Korábbi kutatások

A kilencvenes évek közepén jelentek meg az első publikációk a keresőgépek értékelésével kapcsolatban, és az azóta eltelt időben többen is megpróbáltak olyan módszerek kidolgozásával, amelyekkel objektív és egymással összevethető mérési eredményeket lehetne elérni. Az elsők között kell megemlíteni *Chu* és *Rosenthal* [1] 1996-os kutatását, melynek során az AltaVista, az Excite és a Lycos összehasonlítását végezték el: mindegyiknél az első tíz találat pontosságát határozták meg egy háromfokú skálán. *Gordon* és *Pathak* [2] 1999-ben nyolc szolgáltatást (AltaVista, Excite, Infoseek, Open Text, HotBot, Lycos, Magellan és Yahoo!) tesztelt egy jóval nagyobb vizsgálat keretében: 33 kérdést futtattak le, és az első 200 találatot értékelték egy négyszintű relevanciaskálát használva. *Hawking* és szerzőtársai [3] 2001-es publikációjukban már húsz keresőgépet értékelték a Text REtrieval Conference (TREC) egyik workshop-

jában, mindegyiknél a legjobb 20 találatot elemezve. *Shang* és *Longzhuang* [4] 2002-ben automatikus módszerekkel 3 ezer keresést végzett az AltaVista, a Fast, a Google, a Go, az iWon és a NorthernLight adatbázisában, majd a találatok pontosságát meghatározva statisztikai módszerekkel mérték össze a hat keresőgép teljesítményét. 2005-ben a *Dogpile.com* [5] folytatott le egy nagyobb kutatást, összehasonlítva a Google, a Yahoo!, az MSN és az Ask Jeeves találati halmaizait. Az eredmények jelentős különbségeket mutatnak az akkori négy legnépszerűbb kereső között és arra is meggyőző bizonyítékokkal szolgáltak, hogy a keresőgépekkel nem mindig találják meg a felhasználók azt, amit szeretnének. *Spink* és munkatársai [6] 2006-ban publikálták egy jelentős méretű kutatás eredményeit: több mint 10 ezer keresés találati listáinak első oldalát elemezték az MSN Search, a Google, a Yahoo! és az Ask Jeeves esetében. Születtek már bibliográfiák és honlapok is a témában, utóbbiak közül a legfontosabbak a SearchEngineWatch, a SearchEngineLand és a SearchEngineJournal.

Vizsgálati módszerek

A jelen cikkben ismertetett vizsgálat során az online piacot elemző cégek (*ComScore*, *OneStat*, *Nielsen//NetRatings*, *Hitwise*) által évek óta az élmezőnybe sorolt Google, Yahoo!, Live, Ask és AOL keresőket tesztelték indiai szakemberek. A tesztkérdéseket könyvtár- és információtudományi folyóiratok publikációnak kulcsszavaiból állították össze: egy nagyobb, 350 fogalmat tartalmazó listából választottak ki végül 50 reprezentatív szakkifejezést, és ezeket írták be a keresőmezőkbe (idézőjelek között). Mivel a korábbi vizsgálatok azt mutatták, hogy a felhasználók kb. 80%-a sosem